

20.2.2026

HE 72/2025 vp

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Puolustusministeriön vastine hallituksen esitystä HE 72/2025 vp koskevista asiantuntijalausunnoista

Eduskunnan puolustusvaliokunta on pyytänyt puolustusministeriöltä vastinetta otsikossa mainittua hallituksen esitystä koskevista lausunnoista. Puolustusministeriö esittää lausuntonaan seuraavan.

1 Yleisiä huomioita esityksestä

Suurin osa lausunnonantajista piti esitystä perusteltuna ja kannatettavana. Lausunnoissa on esitetty lakimuutosten toimeenpanossa huomioitavina seikkoina muun ohella tiedottamista niin ahvenanmaalaisten asevelvollisuuden suorittamisen kuin sukupuolen vahvistamisen oikeusvaikutuksista. Osassa lausunnoista on lisäksi esitetty esitykseen liittyviä, mutta sen ulkopuolelle ulottuvia huomioita esimerkiksi ahvenanmaalaisten korvaavan palveluksen säätämisestä ja siviilipalvelusjärjestelmän kehittämisestä.

2 Asevelvollisuuslaki

Yleistä

Ahvenanmaan maakunnan hallitus toteaa, että riippumatta siitä, miten esitys on muotoiltu, on selvää, ettei esitys voi sisältää säännöksiä, jotka poikkeavat itsehallintolain 12 §:n asevelvollisuudesta vapauttamista koskevasta määräyksestä. Maakunnan hallitus toteaa lisäksi, että esitykseen tehdyt muutokset aiemman lausunnon jälkeen eivät ole ristiriidassa itsehallintolain säännösten ja ahvenanmaalaisten perusoikeuden kanssa vapautukseen asevelvollisuudesta.

Edelleen maakunnan hallitus voi lisäksi toteaa, että esitykseen tehdyt muutokset sen jälkeen, kun maakunnan hallitus on antanut lausuntonsa, eivät ole ristiriidassa itsehallintolain säännösten ja ahvenanmaalaisten perusoikeuden kanssa vapautukseen asevelvollisuudesta.

Puolustusministeriö toteaa, että Ahvenanmaan itsehallintolain 12 §:n mukaan ahvenanmaalaiset kotiseutuoikeuden omaavat miehet ovat vapautettuja asevelvollisuuden suorittamisesta, kunnes korvaavasta palveluksesta on säädetty. Vapautus koskee ainoastaan asevelvollisuuden suorittamista, ei vapautusta itse asevelvollisuudesta. Perustuslain 127 §:n mukaan jokainen Suomen kansalainen on velvollinen osallistumaan isänmaan puolustukseen tai avustamaan sitä sen mukaan kuin laissa säädetään. Oikeudesta saada vakaumuksen perusteella vapautus osallistumisesta sotilaalliseen maanpuolustukseen säädetään lailla. Maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisestä asevelvollisena Puolustusvoimissa säädetään asevelvollisuuslaissa. Jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun jona hän täyttää 65 vuotta, jollei jäljempänä toisin säädetä (asevelvollisuuslain 1 ja 2 §). Ahvenanmaalaiset kotiseutuoikeuden omaavat miehet ovat siten asevelvollisia samalla tavalla kuin muutkin suomalaiset miehet.

20.2.2026

HE 72/2025 vp

Määräyksen peruuttaminen (30 §)

Oikeusministeriö katsoo, että 30 §:ssä tarkoitettussa ilmoituksessa ja sen käsittelyssä on kyse hallintomenettelystä, johon sovelletaan hallinnon yleislakina hallintolakia (434/2003). Hallinnon yleislakien säännöksiä ei ole tarpeen erityislainsäädännössä toistaa, eikä niistä myöskään tulisi poiketa kuin erityisestä ja painavasta syystä.

Tarve poiketa yleislain säännöksestä tulee perustella ja poikkeamisen oikeusvaikutusten tulee olla selkeät. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Säännös edellyttää jo itsessään sitä, että asian käsittelyn joutuisuus sovitetaan oikeasuhtaiseksi asian erityispiirteisiin ja kiireellisyyteen nähden (HE 72/2002 vp, s.80). Esityksestä jää epäselväksi, miksi mainitusta hallintolain yleissäännöksestä on tarpeen asiassa poiketa tai miten asian käsitteleminen ehdotuksen mukaisesti "viipymättä" eroaisi asian käsittelemisestä hallintolain mukaisesti "ilman aiheutonta viivytystä".

Oikeusministeriö kiinnittää edellä mainittuun liittyen huomiota myös säännösehdoituksen ja sen perustelujen väliseen ristiriitaan. Ehdotetun säännöksen mukaan peruuttamismääräys tulisi käsitellä "viipymättä", kun taas pykälän perusteluissa asiallisesti asetettaisiin asian käsittelylle ehdoton määräaika ("tulisi käsitellä viipymättä kyseisen päivän aikana"). Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei säännöksen perusteluilla voida luoda sellaista sitovaa määräaikaa, joka ei ole johdettavissa säännöksen sanamuodosta, ja perusteluissa mainitun määräajan merkitys jää siksi epäselväksi. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että vaikka asian käsitteleminen heti ilmoituksen saapumispäivänä on tietyissä erityisen kiireellisissä tilanteissa tarpeen, pykälässä tarkoitettu ilmoitus voitaneen tehdä myös hyvissä ajoin, viikkoja tai jopa kuukausia ennen palveluksen aloittamista, jolloin erityistä tarvetta asian käsittelemiselle heti saman päivän aikana tuskin on olemassa.

Oikeusministeriö katsookin edellä mainittu huomioon ottaen, että 30 §:ään ehdotettu säännös asian käsittelemisestä viipymättä voitaisiin pykälästä poistaa. Oikeusministeriön mielestä asian käsittelyyn voidaan soveltaa hallintolain yleisiä hallintoasian käsitteilyä koskevia säännöksiä.

Puolustusministeriö toteaa, että valiokunnassa 30 §:n 5 momenttia voidaan tarvittaessa muuttaa siten, että momentista poistetaan sen viimeinen virke tarpeettomana.

Ehdotus; 30 § 5 momentti:

Palveluksen aloittamista koskeva määräys tulee peruuttaa, jos henkilö on vahvistanut ennen palveluksen aloittamista sukupuolensa naiseksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (295/2023) mukaisesti ja ilmoittanut, ettei aloita palvelusta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisena palveluksena ennen määrättyä palveluksen aloittamispäivää. **Palveluksen aloittamista koskevan määräyksen peruuttaminen tulee käsitellä viipymättä.**

Eduskunnan oikeusasiamies kiinnittää huomiota siihen, voidaanko asevelvolliselle annettua palveluksen aloittamista koskevaa määräystä tulkita automaattisesti henkilön sukupuolen naiseksi vahvistamisen jälkeen naisten vapaaehtoiseen asepalveluksen aloittamista koskevaksi määräykseksi säännöksen edellyttämin tavoin. Kerrottu menettely ei vaikuta täysin yhteensopivalta vapaaehtoisuuteen perustuvasta naisten asepalveluksesta, koska siinä säilytetään sukupuolta vaihtaneelle henkilölle erillinen

20.2.2026

HE 72/2025 vp

ilmoitusvelvollisuus siitä, ettei hän aloita palvelusta, johon ei ole alkujaankaan vapaaehtoisena hakenut.

Puolustusministeriö toteaa, että käytännössä asevelvollinen, joka aloittaa asepalveluksena, mutta palveluksen aikana vahvistaisi sukupuolensa naiseksi, palvelus jouduttaisiin keskeyttämään, minkä jälkeen henkilön tulisi hakeutua naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen, jos hän haluaisi suorittaa asepalveluksensa loppuun. Tämä ei voida puolustusministeriön näkemyksen mukaan pitää tarkoituksenmukaisena niin Puolustusvoimien kuin varusmiespalvelusta suorittavan henkilönkään näkökulmasta tilanteessa, jossa henkilö haluaisi jatkaa palvelustaan keskeytyksettä vapaaehtoisena asepalveluksena.

Palveluksen jatkaminen naisten vapaaehtoisena asepalveluksena (60 b §)

Oikeusministeriö kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, että ilmoituksen palveluksen keskeyttämisestä voi tehdä "sukupuolen vahvistamisen perusteella". Käytännössä ilmoitus lienee siten mahdollista tehdä vasta sen jälkeen, kun Digi- ja väestötietovirasto on sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 2 §:n mukaisesti vahvistanut henkilön sukupuolen. Koska ilmoitusta ei näytä olevan mahdollista tehdä ennakkolisesti, palvelus jatkuisi tosiasiallisesti aina vahvistamisen hetkellä ja välittömästi sen jälkeen keskeytyksettä. Tosiasiallisesti säännöksessä näyttääkin olevan kyse vain henkilön oikeudesta sukupuolen vahvistamisen jälkeen keskeyttää palveluksensa, eikä siitä jatkuuko palvelus vahvistamishetkellä keskeytyksettä vai ei. Säännöksen sanamuotoa voidaan pitää tässä mielessä harhaanjohtavana.

Ehdotuksen mukaan, jos henkilö jatkaisi palvelusta keskeytyksettä, henkilöön ei sovellettaisi naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä määräaika. Mainitun säännöksen mukaan vapaaehtoista asepalvelusta suoritava nainen voi 30 päivän kuluessa palveluksen aloittamisesta ilmoittaa keskeyttävänsä palveluksen. Pykälän perustelujen mukaan, jos henkilö olisi jo palvellut yli 30 päivää varusmiespalveluksessa, asettaisi uusi 30 päivän määräaika epätasa-arvoiseen asemaan ne henkilöt, jotka aloittavat palveluksensa suoraan naisten vapaaehtoisena asepalveluksena. Perustelu vaikuttaa oikeusministeriön mielestä jossain määrin ristiriitaiselta ottaen huomioon, että ehdotetussa 60 b §:ssä ei säädettäisi minkäänlaista määräaika siinä tarkoitetun ilmoituksen tekemiselle ja palveluksen keskeyttämiselle. Asiallisesti vaikuttaakin siltä, että henkilö voisi tehdä 60 b §:n mukaisen ilmoituksen ja siten keskeyttää palveluksensa milloin tahansa sukupuolen vahvistamisen jälkeen jäljellä olevan palvelusaikansa kuluessa. Jos ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on edellä kuvasta poiketen se, että ilmoitus on tehtävä jo ennen kuin Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa henkilön sukupuolen naiseksi, oikeusministeriön mielestä tällaisesta ilmoituksen tekemisen määräajasta olisi välttämätöntä säätää laissa yksiselitteisesti.

Tällaisessa sääntelyratkaisussa olisi **oikeusministeriön** mielestä välttämätöntä myös jollain tavoin varmistaa, että henkilö on tosiasiallisesti ja riittävän ajoissa tietoinen palveluksen automaattisesta jatkumisesta sekä oikeudestaan ilmoittaa sen keskeyttämisestä ja ilmoitusta koskevasta määräajasta.

Puolustusministeriö toteaa, että esitys ei sisällä ehdotusta, jonka mukaan henkilön olisi tehtävä ilmoitus Puolustusvoimille jo ennen kuin henkilön sukupuoli on vahvistettu naiseksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti.

Teknisenä huomiona **oikeusministeriö** lisäksi huomauttaa, että ehdotetun 60 b §:n sanamuoto "naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain tarkoittamana

20.2.2026

HE 72/2025 vp

asepalveluksena" tulisi muuttaa muotoon "naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettuna asepalveluksena".

Puolustusministeriö toteaa, että 60 b §:n otsikko voitaisiin muotoilla paremmin sisältöä kuvaavammaksi muuttamalla se muotoon "Palveluksen keskeyttäminen sukupuolen vahvistamisen jälkeen". Lisäksi pykälään voitaisiin tehdä alla olevat täsmentävät muutokset. Ehdotuksen mukaan palveluksen voi keskeyttää vasta sen jälkeen, kun sukupuoli on vahvistettu sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti.

Ehdotus:

60 b § ~~Palveluksen jatkaminen naisten vapaaehtoisena asepalveluksena~~ Palveluksen keskeyttäminen sukupuolen vahvistamisen jälkeen

Henkilö, joka varusmiespalveluksen aikana vahvistaa sukupuolensa naiseksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti, jatkaa palvelusta keskeytyksettä naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain tarkoittamana asepalveluksena, jolle hän ilmoita keskeyttävänsä palvelustaan. ~~sukupuolen vahvistamisen perusteella.~~ Jos henkilö jatkaa palvelusta keskeytyksettä, henkilöön ei sovelleta naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädettyä määräaika. Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä kirjallisesti 1 momentissa tarkoitetun henkilön palveluspaikan joukko-osaston komentajalle. Joukko-osaston komentajan on ilmoituksen saatuaan peruutettava palveluksen aloittamista koskeva määräys ja henkilö on heti kotiutettava.

Hakemus ja sen käsittely (77 a §)

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että esitetyn asevelvollisuuslain 77 a §:n mukaan hakemus toimitettaisiin sille aluetoimistolle, jonka toimialueella hakijan kotipaikka sijaitsee. Eduskunnan oikeusasiamies esittää, että saattaisi olla perusteltua ja tarkoituksenmukaista, että nämä asiat olisi keskitetty yhdelle aluetoimistolle, kuten Lounais-Suomen aluetoimistolle, joka on Ahvenanmaan kunnista vastaava aluetoimisto.

Puolustusministeriö toteaa, että asevelvollisten muutoksenhakuasioista on säädetty asevelvollisuuslain 12 luvussa. Lain 109 §:ssä on säädetty oikaisuvaatimuksesta ja sen mukaan oikaisuvaatimus tehdään asevelvollisen kotipaikan mukaan määräytyvälle aluetoimistolle. Koska asevelvollisten muutoksenhakuasioiden hoito on keskitetty laissa yleisesti hakijan kotipaikan mukaan määräytyvälle aluetoimistolle, ei nykyistä sääntelyä ole tarkoituksenmukaista tässä yksittäisessä hakemusasiassa tarpeellista muuttaa.

Hakemusta koskeva päätös ja oikeusvaikutukset (77 c §)

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että 77 c §:ssä on säädetty hakemusta koskevan päätöksen hyväksymisen ja hylkäämisen edellytyksistä. Säännöksen mukaan edellytykset ilmenevät 77 b §:stä. Oikeusasiamiehen näkemyksen mukaan hakemuksen hyväksymiselle ja hylkäämiselle koskevia edellytyksiä sisältyy myös esitettyyn 77 a §:n, sillä siinä on mainittu hakemuksen vahvistamisesta, jota voidaan ikävaatimuksen ohella pitää edellytykseksi luettavana seikkana.

20.2.2026

HE 72/2025 vp

Tästä olisi perusteltua mainita esitetyssä 77 c §:ssä. Muutoinkin olisi syytä arvioida käytetäänkö laissa käsitettä "hakemus vapautuksen kumoamiseksi" vai "hakemus asevelvolliseksi hyväksymiseksi".

Epäselvyyttä on omiaan lisäämään 77 c §:n otsikointi "hakemusta koskeva päätös ja oikeusvaikutukset". Lisäksi pykälän otsikoinnissa oleva sana "oikeusvaikutukset" vaikuttaa tarpeettomalta, koska säännöksessä ei ole mainittu mitään oikeusvaikutuksia ja lisäksi hakijalle vapautuksen kumoamisen oikeusvaikutuksista kertomisesta on säädetty 77 a §:ssä.

Oikeusministeriö toteaa, että pykäläehdotuksen mukaan aluetoimiston on hyväksyttävä hakemus, jos 77 b §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät. Jos edellytykset eivät täyty, hakemus on hylättävä. Hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on annettava hakijalle kirjallinen päätös. Hallintoasian ratkaisemisesta säädetään hallintolain 7 luvussa ja päätöksen muodosta lain 43 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen suullisen päätöksen antamisesta erityisen kiireellisessä tilanteessa ja 3 momentti säännökset suullisen päätöksen antamisesta viipymättä myös kirjallisena. Hallinnon yleislakien säännöksiä ei ole syytä erityislainsäädännössä toistaa, eikä niistä myöskään tule poiketa kuin erityisesti ja painavasta syystä. Oikeusministeriön mielestä ehdotukseen sisältyvä säännös, jonka mukaan hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on annettava hakijalle kirjallinen päätös, on tarpeeton ja olisi syytä pykälästä poistaa.

Puolustusministeriö katsoo, että 77 c §:ä voitaisiin täsmentää poistamalla otsikosta "ja oikeusvaikutukset" ja muuttamalla pykälää siten, että siihen lisättäisiin maininta 77 a §:sta. Näin 7 luvussa säädetty kaikki hakemuksen hyväksymiseen tarvittavat edellytykset tulisivat otetuiksi huomioon.

Ehdotus:

77 c § Hakemusta koskeva päätös **ja oikeusvaikutukset**

Aluetoimiston on hyväksyttävä hakemus, jos 77 a ja b §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät. Jos edellytykset eivät täyty, hakemus on hylättävä. **Hakemuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on annettava hakijalle kirjallinen päätös.**

Siirtymäsäännös

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että vastaavasti kuin edellä ehdotetun 60 b §:n osalta, säännösehdotus ei sisällä minkäänlaista määräaika siinä tarkoitetun ilmoituksen tekemiselle. Vaikuttaakin siltä, että henkilö voisi tehdä säännöksessä tarkoitetun ilmoituksen jopa vuosikymmeniä lain voimaantulon ja palveluksen suorittamisen jälkeen. Ehdotettua siirtymäsäännöstä ei ole hallituksen esityksessä lainkaan perusteltu, joten esityksen perusteella ei ole mahdollista arvioida, vastaako tämä ehdotuksen tarkoitusta.

Puolustusministeriö toteaa, että siirtymäsäännöksessä ei ole säädetty määräajasta siitä syystä, että Puolustusvoimien ei ole mahdollista seuloa asevelvollisrekisteristä tietoja reserviläisen Ahvenanmaan kotiseutuoikeudesta. Tästä johtuen Puolustusvoimien olisi mahdotonta suoraan tiedottaa yksittäisiä henkilöitä lain muutoksen oikeusvaikutuksista, sekä tunnistaa henkilö, jonka kohdalla mahdollinen määräaika ilmoituksen tekemiselle olisi kulunut umpeen. Edellä mainituista syistä siirtymäsäännökselle ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena asettaa määräaika.

20.2.2026

HE 72/2025 vp

Oikeusministeriö esittää lisäksi ehdotetusta siirtymäsäännöksestä seuraavat teknisluonteisemmat huomiot:

- Miehellä, joka on "suorittanut asevelvollisuuden" tarkoitettaneen säännöksessä miestä, joka on suorittanut varusmiespalveluksen.
- Säännöksen sanamuodosta saa käsityksen, että henkilö kuuluisi reserviin lain voimaantulohetkellä ("tämän lain voimaantullessa") – ei kuitenkaan lain voimaantulon jälkeen tai siitä alkaen.- Ilmoitus lienee tarkoitus tehdä *sille aluetoimistolle, jonka toimialueella* henkilön kotipaikka sijaitsee (vrt. ehdotettu 49 a §).
- Pykälän 3 momentti tulisi kirjoittaa yksikköön ("...sovelletaan myös henkilöön, joka on vahvistanut...")

Puolustusministeriö toteaa, että edellä mainitut tekniset korjaukset voidaan tehdä esitykseen.

Ehdotus:

Siirtymäsäännös

Miestä, jolla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus ja joka on suorittanut asevelvollisuuden varusmiespalveluksen vapaaehtoisesti ennen tämän lain voimaantuloa, katsotaan tällä lailla muutettavassa laissa tarkoitetuksi asevelvolliseksi ja kuuluvan reserviin tämän lain voimaantulon jälkeen voimaantullessa, jollei hän itse ilmoita tahdostaan olla kuulumatta reserviin. Ilmoitus on tehtävä sille toimialueen aluetoimistolle, jonka toimialueella henkilön hänen kotipaikkansa sijaitsee. Tämän lain 49 §:n 3 momenttia sovelletaan myös henkilöön heihin, jotka ovat vahvistaneet sukupuolensa kumotun transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) nojalla.

3 Laki naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta

Palveluksen jatkuminen varusmiespalveluksena (6 a §)

Eduskunnan oikeusasiamiehen mielestä olisi perusteltua täsmentää sitä, milloin palvelus muuttuu vapaaehtoisesta asepalveluksesta varusmiespalvelukseksi. Ehdotetun 6 a §:n mukaan henkilö, joka tämän lain mukaisen asepalveluksen aikana vahvistaa sukupuolensa mieheksi sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (295/2023) 1 §:n mukaisesti jatkaa palvelustaan keskeytyksettä asevelvollisuuslaissa tarkoitettuna varusmiespalveluksena.

Eduskunnan oikeusasiamies pitää perusteltuna esityksessä ehdotettua mallia, jonka mukaan henkilön tulee itse ilmoittaa sukupuolen vahvistamisesta Puolustusvoimille. Vaihtoehtona esityksessä tuotiin esille malli, jossa Puolustusvoimat saisi tiedon sukupuolen vahvistamisesta Digi- ja väestötietovirastolta (s. 26). Sukupuoli-identiteetti ja sen vahvistaminen kuuluvat yksityisyyden suojan ydinalueeseen, eikä viranomaisten tule ilman henkilön suostumusta välittää tietoja, jotka voivat paljastaa henkilön sukupuoli-identiteetin. Näin ollen esitetty malli toteuttaa yksityisyyden suojan toteutumista paremmin kuin sen vaihtoehdoksi esitetty malli.

Puolustusministeriö toteaa, että palvelus muuttuu vapaaehtoisesta asepalveluksesta varusmiespalvelukseksi, kun sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 2 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut henkilön sukupuolen ja se on välittömästi

20.2.2026

HE 72/2025 vp

tehtävä merkintä vahvistetusta sukupuolesta väestötietojärjestelmään. Puolustusvoimat saa siten tiedon henkilön vahvistetusta sukupuolesta väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 3 §:ssä tarkoitetusta väestötietojärjestelmästä. Käytännössä tiedot välittyvät asevelvollisrekisteriin esimerkiksi sukupuolensa vahvistaneiden henkilöiden tunnistamisen osalta keskeisiä henkilötunnusten muutoksia koskien Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämästä julkishallinnon henkilörekisterien päivityspalvelusta, jonka kautta asevelvollisrekisteriin päivitetään väestötietojärjestelmään kirjatut muutokset automaattisesti, erikseen sovituin väliajoin. Kuten hallituksen esitysluonnoksen luvussa 2.1.6. on kuvattu, Puolustusvoimille ei kuitenkaan välity automaattisesti tieto siitä, että henkilötunnuksen muuttamisen syynä on sukupuolen vahvistaminen.

Käytännössä varusmiespalveluksen aikana ei ole eroa sillä, suorittaako sitä asevelvollinen vai naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen ta hakeutunut nainen. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus järjestetään asevelvollisuuslaissa säädetyn varusmiespalveluksen yhteydessä ja se suoritetaan samalla tavalla kuin varusmiespalvelus sekä rinnastetaan siihen kaikissa suhteissa, jollei naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain 5 §:stä muuta johdu.

4 Muita huomioita

Eduskuntakäsittelyn aikana herännyt kysymyksiä siitä, voisiko nyt annettava lainsäädäntö lisätä mahdollisuuksia menettelyn väärinkäytöksille koskien esimerkiksi reservistä poistumista sukupuolen vahvistamisen tilanteissa. **Puolustusministeriö** toteaa, että nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa ei esitetä poikkeamista sukupuolen vahvistamisesta annetun lain perusratkaisuun, jonka 3 §:n 1 momentissa säädetään, että tämän lain mukaisesti vahvistettua sukupuolta on pidettävä henkilön sukupuolena sovellettaessa muuta lainsäädäntöä.

Sukupuolen vahvistamisesta annettua lakia koskevan hallituksen esityksen mukaan, kun henkilö vahvistaa sukupuolensa toiseksi, lähtökohtaisesti on perusteltua soveltaa häneen hänen vahvistetun sukupuolensa mukaista sääntelyä, koska henkilö nimenomaan haluaa tulla tunnustetuksi oman sukupuoli-identiteettinsä mukaisesti. Näin ollen sukupuolensa mieheksi vahvistaneeseen tulee esimerkiksi soveltaa asevelvollisuuslakia (HE 189/2022 vp, s. 43.)

Sukupuolen vahvistamisesta annettua lakia koskevassa hallituksen esityksessä arviointiin, että sukupuolen vahvistamisen helpottamisen voi arvioida lisäävän mahdollisuutta menettelyn väärinkäytöksille. Esityksessä todetaan, että henkilö, jonka sukupuoli-identiteetti vastaa hänelle syntymän yhteydessä määritettyä sukupuolta voisi esimerkiksi pyrkiä käyttämään menettelyä väärin tavoitellakseen omaa etuaan tai välttääkseen tiettyä velvollisuutta kuten asevelvollisuutta. Se saattaisi myös mahdollistaa tilanteen, jossa henkilö vahvistaa sukupuolensa toistuvasti häivyttääkseen todellisen henkilöllisyytensä rikollisessa tarkoituksessa. Ehdotetun lain vaikutukset sääntelyn kohderyhmälle on kuitenkin arvioitu olevan huomattavia verrattuna sen mahdollisiin kielteisiin vaikutuksiin (HE 189/2022 vp, s. 66).

Nyt ehdotetulla sääntelyllä ei arvioida olevan vastaavia kielteisiä vaikutuksia. Ehdotettu sääntely saattaa vähentää edellä mainitun sääntelyn kielteisiä vaikutuksia, kun henkilön ei olisi enää pakko poistua reservistä vahvistettuaan sukupuolensa naiseksi.

Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Vastine

8 (8)

20.2.2026

HE 72/2025 vp

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi